

Bożena Ciupek*

Znaczenie rozwiązań opodatkowania dochodów przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą dla ich gospodarki finansowej

Wstęp

Rozpoczęcie działalności gospodarczej w okresie spowolnienia gospodarczego i rosnącego poziomu bezrobocia dla wielu osób staje się koniecznością. Podejmując wyzwania związane z powołaniem do życia podmiotu gospodarczego, osoby te stają w obliczu złożonego systemu prawnego-organizacyjnego. Jednym z jego elementów jest system podatkowy.

Celem artykułu jest przedstawienie wybranych rozwiązań podatkowych w zakresie podatku dochodowego adresowanych dla podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą oraz ich znaczenia dla gospodarki finansowej nowo powstałego przedsiębiorstwa.

Rozważania zmierzające do realizacji postawionego celu dotyczą przedsiębiorców rozpoczynających działalność w formie osoby fizycznej. W szczególności analizie poddano problem identyfikacji sposobu opodatkowania, wyboru formy opodatkowania oraz możliwości wykorzystania przywilejów podatkowych w aspekcie ich oddziaływania na gospodarkę finansową początkującego przedsiębiorstwa.

1. Identyfikacja sposobu opodatkowania przedsiębiorcy rozpoczynającego działalność gospodarczą

Podejmowanie działalności gospodarczej jest konstytucyjnym prawem każdego obywatela, a podstawą uprawnień do jej prowadzenia są przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Zasadniczą regulacją jest u art. 6 ust. 1, zgodnie z którym podejmowanie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego, na równych prawach z zachowaniem warunków określonych normami prawnymi. Ze względu na

---

* Dr, Katedra Finansów, Wydział Finansów i Ubezpieczeń, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, bożena.ciupek@ue.katowice.pl, ul. 1 Maja 50, 40-287 Katowice, tel.: 32 257 74 00

wprowadzenie definicji działalności gospodarczej do regulacji systemu podatkowego, a w szczególności do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, skutki podatkowe opodatkowania dochodów z prowadzenia działalności gospodarczej ustalić można jednak jedynie w zakresie tego prawa. Należy tu zwrócić uwagę, że definicja zawarta w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych ma charakter zawężający [Borszowski, 2010, s. 41]. Ustawa ta posługuje się autonomiczną kategorią pozarolniczej działalności gospodarczej, którą określa, jako wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową działalność zarobkową, polegającą na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych prowadzoną we własnym imieniu bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły.

Jednocześnie ustawodawca wprowadza warunki, których łączne spełnienie powoduje brak możliwości zakwalifikowania aktywności danego przedsiębiorcy do pozarolniczej działalności gospodarczej. Warunki wyłączające, to zaistnienie sytuacji, w której:

- odpowiedzialność wobec osób trzecich za rezultat umówionych czynności ponosi zlecający wykonanie tych czynności,
- czynności te są wykonywane pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez zlecającego te czynności,
- wykonujący czynności nie ponosi ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością.

Oznacza to, że nie każdy prowadzący działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej będzie opodatkowany zgodnie z rozwiązaniami charakterystycznymi dla zasad opodatkowania pozarolniczej działalności gospodarczej. Łączne spełnienie wymienionych warunków może oznaczać, że w zakresie opodatkowania uzyskanych w tych okolicznościach dochodów odpowiednim rozwiązaniem będzie zastosowanie zasad właściwych dla opodatkowania dochodów z umowy zlecenia lub umowy o dzieło. Należy tu jednak zauważyć, że o ile w przypadku opodatkowania na zasadach ogólnych, ustalając dochód, podatnik może uwzględnić wszystkie poniesione koszty kwalifikowane do kosztów uzyskania przychodów, to w przypadku ustalania dochodów z tytułu umów zlecenia lub o dzieło koszty podatkowe mają charakter kosztów zryczałtowanych — co może w ostatecznym rozrachunku okazać się niekorzystne dla sytuacji finansowej nowo powstałego podmiotu, a tym samym dla jego właściciela.

Uznając przesłanki, jakie kierowały ustawodawcą, który dążył do wyeliminowania z życia gospodarczego nadużyć w zakresie samozatrudnienia (ochrona praw pracowniczych w sytuacjach, gdy pracodawca zmusza pracownika do przejścia na samozatrudnienie) należy jednak zwrócić uwagę na dwa problemy.

Po pierwsze, prawodawca ograniczył stosowanie, tzw. ogólnych zasad opodatkowania tym, którzy dobrowolnie podjęli samozatrudnienie i chcą wykonywać usługi na rzecz innych podmiotów na warunkach stanowiących o wyłączeniu z kategorii pozarolniczej działalności gospodarczej. Co z punktu widzenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej oraz swobody kontraktowania będących podstawami systemu ekonomicznego opartego na wolności gospodarczej prowadzi do wniosku, że w stosunku do tych osób została naruszona zasada równego traktowania [Marciniuk, 2012, s. 52].

Po drugie, sformułowane zapisy ustawowe nie są jednoznaczne, co stwarza ryzyko odmiennej identyfikacji źródła przychodów, przez organy podatkowe. Przykładem może tu być chociażby ponoszenie odpowiedzialności wobec osób trzecich i poszukiwanie odpowiedzi na pytanie czy odpowiedzialność solidarna ze zlecającym powoduje niespełnienie przesłanki wyłączającej czy też nie.

Błędne zakwalifikowanie osiąganych przychodów będzie rodzić negatywne konsekwencje podatkowe zarówno po stronie zlecającego (który przejmie obowiązki płatnika), jak i wykonującego usługi (który osiągnięte przychody z takich usług będzie musiał zakwalifikować do innego źródła przychodów i opodatkować według zasad charakterystycznych dla tego źródła). Dokonana korekta generalnie będzie skutkować — w najłagodniejszym rozwiązaniu — wzrostem podstawy do opodatkowania i koniecznością wyrównania należnego podatku. Powstała różnica może też stanowić zaległość podatkową, którą trzeba będzie uregulować razem z odsetkami za zwłokę. Te z kolei niekwalifikowane do kosztów uzyskania przychodów obciążają dochody właściciela.

2. Możliwości wyboru formy opodatkowania podmiotu rozpoczynającego działalność gospodarczą

Wybór formy opodatkowania dochodów, powiązany najczęściej z wyborem formy prawnej prowadzenia działalności, jest jedną z najważniejszych decyzji przedsiębiorstwa, które rozpoczyna działalność.

W systemie podatkowym oprócz zasad ogólnych opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej istnieją specjalne, uproszczone formy opodatkowania. Są to tzw. ryczałty podatkowe i występują w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz karty podatkowej. Ryczałty w literaturze przedmiotu oraz w powszechnej opinii podatników są uznawane za najlepsze formy opodatkowania dla rozpoczynających działalność. W wielu sytuacjach gospodarczych znajduje to potwierdzenie, lecz nie w każdej. Przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą musi przeanalizować sytuację gospodarczą, w której planuje się znaleźć, i w zależności od przewidywanych skutków gospodarczych wybrać właściwą formę opodatkowania.

Stosowanie zasad ogólnych jest powszechną formą opodatkowania dostępną dla każdego podatnika. Formuła ta zapewnia podatnikowi rozpoczynającemu działalność uwzględnienie zarówno kategorii przychodu podatkowego, jak i kosztu uzyskania tego przychodu w celu ustalenia podstawy do opodatkowania i obciążenia podatkowego uwzględniających prawo do preferencji podatkowych. Ponadto, przedsiębiorca rozpoczynający działalność może w tej formule opodatkowania wybrać opodatkowanie z zastosowaniem skali podatkowej lub stawki liniowej. Należy zwrócić tu uwagę, że wybór stawki liniowej nie zawsze jest rozwiązaniem optymalnym dla przedsiębiorcy. W zasadzie podstawowym kryterium jej wyboru powinna być wielkość planowanych dochodów i jeżeli planowany dochód nie przekroczy pierwszego przedziału podatkowego to wybór 19% stawki podatkowej nie powinien mieć miejsca (pierwszy przedział podatkowy oznacza wybór 18% stawki podatkowej i prawo do kwoty wolnej od podatku). Rozpoczynający działalność musi ponadto wziąć pod uwagę, że wybór stawki liniowej oznacza ograniczenie możliwości skorzystania z większości preferencji podatkowych w postaci odliczeń od dochodu i podatku, a także zakaz wspólnego opodatkowania dochodów. Ponadto, przedsiębiorca musi liczyć się z ryzykiem utraty prawa do stawki liniowej. Zgodnie z zapisami ustawowymi podatnik, który uzyska w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy odpowiadających czynnościom, które podatnik wykonywał lub wykonuje w ramach stosunku pracy traci prawo do opodatkowania podatkiem liniowym w roku podatkowym. Oznacza to dla przedsiębiorcy konieczność skorygowania od początku roku podatkowego należnego podatku stosując skalę podat-

kową, a w sytuacji powstania zaległości podatkowej (zakładając, że racjonalnie wybrał podatek liniowy) zapłaty odsetek za zwłokę w zapłacie podatku. To oczywiście niekorzystnie przekłada się na osiągnięte wyniki finansowe i utrzymanie płynności w przedsiębiorstwie.

Podatnik decydujący się na formy ryczałtowe musi liczyć się z tym, że ich stosowanie jest ograniczone. Formy te dotyczą tylko wybranych rodzajów działalności oraz trzeba przestrzegać określonych prawem limitów.

Wybór ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych jest w zasadzie możliwy dla każdego podatnika, z wyjątkiem tych, którzy planują osiągnięcie przychodów z działalności, co do której istnieje systemowe wyłączenie. Wybór tej formy oznacza prawo do jej stosowania przez cały rok podatkowy bez względu na faktycznie zrealizowane przychody. Podatnik, który wybrał ryczałt od przychodów ewidencjonowanych musi wziąć pod uwagę fakt, że jego prostota tkwi w uwzględnianiu tylko kategorii przychodu. Ponoszone koszty są bez znaczenia dla wartości podstawy do opodatkowania. Takie rozwiązanie w przypadku rozpoczynającego działalność gospodarczą nie zawsze jest korzystne. Generalnie bowiem, każdy, kto chce prowadzić działalność, musi liczyć się z koniecznością ponoszenia nakładów nie tylko na działalność operacyjną, ale także na działalność inwestycyjną, a brak możliwości ich uwzględniania przy ustaleniu podstawy opodatkowania podnosi jej wartość. Co prawda nie oznacza to jeszcze wyższego podatku niż w przypadku zastosowania zasad ogólnych, ponieważ stawki ryczałtu od przychodów ewidencyjnych zasadniczo są niższe (wyjątek stanowią przychody osiągnięte z wykonywania wolnego zawodu, gdzie stawka wynosi 20%). Jednak nie w każdym przypadku brak możliwości uwzględniania kosztów podatkowych rekompensuje niższa stawka podatkowa. W skrajnych przypadkach może się okazać, że koszty podatkowe mogłyby przewyższyć osiągnięte przychody i w konsekwencji zamiast zobowiązania podatkowego powstałaby strata podatkowa. Gdyby przedsiębiorca wybrał zasady ogólne to powstała strata podatkową mógłby rozliczyć w następnych latach podatkowych, co obniżyłoby podstawę do opodatkowania i wysokość należnego podatku oraz przyczyniłoby się do osiągnięcia wyższych korzyści finansowych.

Podatnik rozpoczynający działalność gospodarczą może także ubiegać się o opodatkowanie w formie karty podatkowej, co oznacza, że wybór tej formy w odróżnieniu do ryczałtu od przychodów ewidencjono-

wanych jest związany z koniecznością otrzymania pozytywnej decyzji wydanej przez naczelnika urzędu skarbowego w sprawie zastosowania opodatkowania w formie karty podatkowej. Naczelnik urzędu skarbowego w wydanej decyzji określa wysokość stawki podatkowej, uwzględniając między innymi ograniczenia co do zakresu prowadzonej działalności oraz liczby zatrudnionych.

Opodatkowanie w formie karty podatkowej jest uznawane za najprostszą formę opodatkowania dochodów. Jednak forma ta z założenia nieuwzględniająca kategorii podatkowych określających dochód i niewymagająca prowadzenia ewidencji może również dla podatnika nie stanowić idealnego rozwiązania. Uprawnienie podatnika do stosowania karty podatkowej z jednej strony z góry określa kwotę podatku i pozwala tak układać stosunki gospodarcze, by znaleźć źródło jej pokrycia w wymaganych terminach płatności, z drugiej jednak — kwota podatku musi być regulowana bez względu na to, czy przedsiębiorca faktycznie osiąga korzyści z prowadzonej działalności czy też nie. Ryzyko przedsiębiorców potęguje sama kwota podatku, która również wbrew powszechnej opinii o niskich stawkach karty podatkowej, do niskich w większości przypadków nie należy.

Biorąc pod rozwagę przedstawione uwagi, przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą powinien przeprowadzić rachunek ekonomiczny i, uwzględniając uwarunkowania swojej działalności gospodarczej, wybrać optymalną dla siebie formę opodatkowania. Wybór między zasadami ogólnymi a formami zryczałtowanymi komplikują ponadto dodatkowe przywileje dla rozpoczynających działalność, możliwe do zastosowania tylko przez przedsiębiorców, którzy zdecydują się zasady ogólne.

3. Uprawnienia do wykorzystania przywilejów małego podatnika

Przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą nie posiada statusu małego podatnika, jednak ma uprawnienia do wykorzystania w roku rozpoczęcia działalności z przywilejów małego podatnika. Z przywilejów małego podatnika mogą skorzystać tylko ci przedsiębiorcy, którzy po raz pierwszy rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczą lub rozpoczynają działalność kolejny raz, ale od końca roku, w którym zakończyli poprzednią działalność upłynęły, co najmniej dwa

lata. W przypadku podatników pozostających w związku małżeńskim warunki te weryfikuje się również w odniesieniu do współmałżonka.

W świetle rozwiązań ustawowych rozpoczynający pozarolniczą działalność gospodarczą w roku jej rozpoczęcia ma prawo do dwóch szczególnych przywilejów podatkowych, a mianowicie do:

- kwartalnego opłacania zaliczek na podatek dochodowy,
- jednorazowych odpisów amortyzacyjnych.

Zamiar skorzystania z przywileju kwartalnego wpłacania zaliczek na poczet podatku dochodowego rozpoczynający działalność powinien podjąć przed jej rozpoczęciem. Na podatniku ciąży bowiem obowiązek poinformowania naczelnika urzędu skarbowego o wyborze kwartalnego rozliczania zaliczek. Obowiązku tego dopełnia poprzez złożenie stosownego oświadczenia. Podatnicy rozpoczynający działalność w trakcie roku podatkowego winni złożyć wymagane oświadczenie w dniu poprzedzającym rozpoczęcie działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu. Po upływie tych terminów podatnik musi zastosować się do procedury miesięcznego ustalania i wpłacania zaliczek. Wykorzystanie prawa do kwartalnego rozliczenia podatkowego ma istotne znaczenie przede wszystkim dla utrzymania płynności finansowej. Możliwym staje się wtedy skorelowanie terminów wymagalności zapłaty należności od kontrahentów i terminów wymagalności zobowiązania podatkowego (obowiązek wpłacenia zaliczki kwartalnej następuje dopiero 20. następnego miesiąca po upływie kwartału). Ponadto u podatników, którzy wybrali skalę podatkową, obowiązek ten może wystąpić później niż po upływie pierwszego kwartału, gdyż co do zasady, dla nich obowiązek zapłaty podatku wystąpi począwszy od kwartału, w którym dochód przekroczył kwotę dochodu wolną od podatku.

Drugim przywilejem, z którego może skorzystać przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą, jest prawo do jednorazowej amortyzacji nowo przyjętych do eksploatacji środków trwałych. Nie ma tu znaczenia, czy składniki majątkowe są fabrycznie nowe czy były już wcześniej używane. Niemniej jednak należy zauważyć, że rodzaj majątku trwałego podlegający preferencyjnym zasadom jest ograniczony i dotyczy jedynie środków trwałych zaliczanych do grupy 3-8 klasyfikacji środków trwałych z wyłączeniem samochodów osobowych. Oznacza to, że poza samochodami osobowymi preferencyjnymi zasadami nie zostały objęte budynki, budowle oraz wartości niematerialne i prawne. Podat-

nicy, którzy w roku podatkowym rozpoczęli działalność, mogą dokonywać jednorazowych odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym równowartości kwoty 50 000 euro. Co do zasady podatnicy mogą dokonywać preferencyjnych odpisów amortyzacyjnych już w miesiącu, w którym środki trwale zostały wprowadzone do ewidencji środków trwałych. Skutkiem tego wydatki na zakupy składników majątkowych obciążają koszty podatkowe w niejednej sytuacji wcześniej niż faktycznie poniesione na nie wydatki — co oczywiście istotnie ogranicza ryzyko utraty płynności i pobudza do działalności inwestycyjnej.

Podatnicy, którzy zdecydowali się na skorzystanie z przywileju jednorazowej amortyzacji, muszą uwzględnić, że przywilej ten jest traktowany jako pomoc publiczna *de minimis*, której wykorzystanie nie narusza zasad konkurencji, ale jest limitowane. Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Komisji Europejskiej nie może przekroczyć kwoty 200 000 euro za okres trzech lat [Dz. Urz. WE L 379].

Wykorzystanie limitu pomocy *de minimis* w postaci jednorazowej amortyzacji może ograniczyć wykorzystanie innych preferencji podatkowych kwalifikowanych do tej pomocy. Może to m.in. oznaczać ograniczenie możliwości wykorzystania prawa do umorzenia zobowiązania lub zaległości podatkowej.

4. Kredyt podatkowy dla rozpoczynających działalność gospodarczą

Prawo do kredytu podatkowego zostało wprowadzone przez prawodawcę jako szczególny instrument wsparcia pozwalający na przesunięcie terminu zapłaty kwoty podatku proporcjonalnie — po 20% kwoty należnego podatku, na okres 5 kolejnych lat podatkowych. Prawo do jego wykorzystania mają przedsiębiorcy, którzy rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej. Przy czym to ustawodawca wskazuje, że przez podatnika rozpoczynającego działalność gospodarczą rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie trzech poprzednich lat nie prowadziła działalności gospodarczej. Kryterium identyfikacyjne dotyczy również współmałżonka, o ile między małżonkami istniała wspólność majątkowa.

Prawo do kredytu podatkowego, co do zasady najwcześniej realizowane w następnym roku po rozpoczęciu działalności, oznacza, że

w pierwszym roku działalności, który jest obciążony najwyższym ryzykiem gospodarczym, z preferencji skorzystać nie można. Rozwiązanie to w opinii przedsiębiorców czyni ten instrument wsparcia mało użytecznym [Bogucki, 2012, s. 18].

O niskiej użyteczności tego instrumentu przesądza również fakt, że do uzyskania kredytu podatkowego nie wystarczy tylko posiadanie przez podatnika statusu rozpoczynającego działalność gospodarczą, musi on jeszcze spełnić dodatkowe warunki, a przede wszystkim w okresie poprzedzającym rok korzystania z tego zwolnienia osiągać średniomiesięcznie przychód nie mniejszy niż równowartość 1 000 euro, zaliczać się do grupy małych przedsiębiorstw oraz zatrudniać, na podstawie umowy o pracę, w każdym miesiącu co najmniej pięć osób. Ponadto, w prowadzonej działalności nie może wykorzystywać środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, o znacznej wartości (tj. których łączna wartość przekracza równowartość 10 000 euro), udostępnionych nieodpłatnie przez osoby zaliczone do I lub II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od spadków i darowizn, wykorzystywanych uprzednio w ich działalności gospodarczej.

Oprócz konieczności spełnienia wygórowanych wymogów korzystania z kredytu podatkowego należy liczyć się z ryzykiem utraty prawa do tego zwolnienia. Podatnicy tracą prawo do zwolnienia, jeżeli odpowiednio w roku lub za rok korzystania ze zwolnienia albo w pięciu następujących latach podatkowych:

- zlikwidowali działalność gospodarczą,
- osiągnęli średniomiesięczny przychód z działalności gospodarczej w wysokości niższej niż równowartość 1 000 euro,
- w którymkolwiek z miesięcy zmniejszą przeciętne miesięczne zatrudnienie na podstawie umowy o pracę o więcej niż 10%,
- mają zaległości z tytułu podatków stanowiących dochód budżetu państwa, ceł oraz składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Konsekwencją utraty prawa do zwolnienia, co do zasady jest korekta zeznania podatkowego oraz zapłata należnych zaliczek na podatek dochodowy. Ponadto, jeżeli utrata prawa do ulgi nastąpi w okresie po terminie złożenia zeznania za rok korzystania ze zwolnienia do końca 5. roku po roku korzystania ze zwolnienia istnieje konieczność ustalenia odsetek za zwłokę od powstałej zaległości.

Prawo do kredytu podatkowego, podobnie jak prawo do jednorazowej amortyzacji, stanowi pomoc *de minimis*.

Analizując zasady i warunki korzystania z tego instrumentu, nie sposób oprzeć się wrażeniu, że dla kogoś, kto rozpoczyna działalność gospodarczą, spełnienie warunków uzyskania prawa do kredytu oraz świadomość ryzyka jego utraty stanowią barierę nie do pokonania. To z kolei przesądza o powszechnym braku zainteresowania tym instrumentem. Z wadliwości tej regulacji prawnej zdaje sobie sprawę również Ministerstwo Finansów, niezmiennie jednak wskazuje kredyt podatkowy, jako preferencję podatkową, której celem jest pobudzenie przedsiębiorczości i ograniczenie bezrobocia, chociaż do tej pory z preferencji tej skorzystało jedynie czterech przedsiębiorców [Preferencje, 2011, s. 12].

5. Przeciwdziałanie zatorom płatniczym — szansa i zagrożenie dla nowo powstałego przedsiębiorcy

Kolejnym instrumentem, który może mieć znaczenie dla gospodarki finansowej nowo powstałego przedsiębiorstwa, jest wprowadzona od 2013 roku regulacja, której cel stanowi przeciwdziałanie zjawisku powstawania zatorów płatniczych [Ustawa o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce, 2012, poz. 1342].

Regulacja ta wprowadza rozwiązanie polegające na obowiązku dokonywania korekty kosztów uzyskania przychodów w przypadku nieuregulowania kwoty wynikającej z faktury (na podstawie, której koszt ten został ustalony) w ciągu 30 dni od daty upływu terminu płatności ustalonego przez strony, a w przypadku, gdy termin płatności jest dłuższy niż 60 dni — nieuregulowania jej w ciągu 90 dni od dnia zaliczenia kwoty wynikającej z faktury do kosztów uzyskania przychodów.

Wprowadzona regulacja nie zmienia co prawda zasad uznawania zdarzeń gospodarczych za koszty uzyskania przychodów, ale wymusza konieczność regulowania zobowiązań w terminach określonych przez prawo. Brak uregulowania we wskazanych terminach zobowiązań oznacza dla podatnika korektę kosztów uzyskania przychodów i możliwość ich ponownego uznania w momencie spłaty długu.

Podmiot rozpoczynający działalność gospodarczą jest zarówno dłużnikiem, jak i wierzycielem. Oznacza to, że z jednej strony wprowadzone rozwiązanie będzie stanowić dla niego zagrożenie, a z drugiej szansę na poprawę sytuacji finansowej.

Przedsiębiorca w roli dłużnika, dążąc do wykazania kosztów uzyskania przychodów i systematycznego ich uwzględniania przy ustalaniu podstawy od opodatkowania, musi dokonać zapłaty za zakupiony towar, usługę czy środki trwałe. Brak terminowej zapłaty może m.in. ograniczyć efekty, jakie zostały osiągnięte poprzez wybór zasad ogólnych lub dzięki wykorzystaniu prawa do jednorazowego odpisu amortyzacyjnego. W skrajnej sytuacji może to również oznaczać wzrost przychodów i zwiększenie podstawy do opodatkowania. Ustawodawca określił bowiem, że jeżeli w miesiącu korekty wykazane koszty podatkowe są niższe niż wartość korekty, to powstałą różnicę należy wykazać jako przychód podatkowy, co oznacza w konsekwencji wzrost podstawy do opodatkowania i należnego podatku. Przedsiębiorca, aby nie dopuścić do tej niekorzystnej sytuacji, będzie zmuszony do wykorzystania dodatkowych źródeł finansowania. W praktyce oznaczać to może konieczność zaciągania dodatkowych zobowiązań i ponoszenia kosztów długu.

Z drugiej strony, przedsiębiorca jako wierzyciel ma szansę na otrzymanie zapłaty w terminach nie późniejszych niż 30 dni po terminie płatności uzgodnionym z kontrahentem, a w przypadku gdy terminy byłyby dłuższe niż 60 dni, może liczyć na zapłatę w 90. dniu. Takie rozwiązanie może pozytywnie wpłynąć na ściagalność należności (szczególnie od dużych podmiotów, o silnej pozycji rynkowej, które wykorzystując swoją przewagę konkurencyjną niejednokrotnie, wymuszają odległe terminy płatności) i zwiększenie zdolności do regulowania zobowiązań.

Przyjęte rozwiązanie z ekonomicznego punktu widzenia wydaje się dobrą propozycją dla funkcjonowania całej gospodarki i może być uznane za narzędzie rozwiązywania problemu nawarstwiającego się zjawiska zatorów płatniczych. Z punktu widzenia pojedynczego podmiotu wywołuje jednak mieszane odczucia. Podatnicy z jednej strony upatrują w tym rozwiązaniu szansy na ściągnięcie swoich należności, z drugiej jako dłużnicy wskazują na uciążliwości związane z koniecznością nieustannego monitorowania kosztów uzyskania przychodów oraz ustalania wielkości ewentualnych ich korekt, nie wspominając o ewentualnym obniżeniu rentowności ze względu na zaciągnięte długi na pokrycie wymagalnych zobowiązań w określonych prawem terminach.

Zakończenie

W świetle prowadzonych rozważań należy stwierdzić, że skutki podatkowe podejmowanych działań gospodarczych zależą przede wszystkim

kim od decyzji, jakie podejmie nowo powstały i mało doświadczony przedsiębiorca.

Już samo identyfikowanie rezultatów podjętych działań do opodatkowania na zasadach charakterystycznych dla pozarolniczej działalności obarczone jest ryzykiem podatkowym, które w konsekwencji negatywnie wpłynie na rentowność oraz płynność podmiotu. Ryzyko to potęguje decyzja co do formy opodatkowania i wyboru zasad ustalania zobowiązania podatkowego. Co prawda, ustawodawca dla rozpoczynającego działalność gospodarczą przewidział kilka preferencji, których celem jest poprawa sytuacji finansowej podmiotu poprzez zwiększenie płynności i wzrost zainteresowania działalnością inwestycyjną. W praktyce jednak o ile prawo do jednorazowej amortyzacji oraz prawo do rozliczenia kwartalnego oceniane jest jako pozytywnie wpływające na kondycję finansową podmiotu, to już prawo do kredytu podatkowego jest postrzegane negatywnie. Natomiast ocena wpływu na sytuację finansową rozwiązania w zakresie przeciwdziałania zatorom płatniczym wydaje się, że powinna być pozytywna, jednak potwierdzenie tej oceny wymaga dalszych obserwacji zachowań przedsiębiorców i ich skutków dla przedsiębiorstwa.

Literatura

1. Bogucki S. (2012), *Kredyt podatkowy czyli bezużyteczne zwolnienie w ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych*, [w:] *Absurdy polskiego prawa podatkowego. Teoria i praktyka*, red. J. Glumińska-Pawlic, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice.
2. Borszowski P. (2010), *Działalność gospodarcza w konstrukcji prawnej podatku*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
3. Marciniuk J. (2012), *Podatek dochodowy od osób fizycznych, Komentarz*, wyd. 13, C.H. Beck, Warszawa.
4. *Preferencje podatkowe w Polsce. Raport nr 2*, (2011), Ministerstwo Finansów, Warszawa.
5. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz. U. z 2012 r., poz. 361, z późn. zm.
6. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.
7. Ustawa z 16 listopada 2012 r. o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce, Dz. U. z 2012 r., poz. 1342.

8. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15.12.2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*, Dz. Urz. WE L 379.

Streszczenie

Osoby fizyczne, podejmując wyzwania związane z powołaniem do życia podmiotu gospodarczego, stają w obliczu złożonego systemu prawno-organizacyjnego. Jednym z jego elementów jest system podatkowy, którego rozwiązania niewątpliwie wpływają na kondycję finansową podmiotu. Do zasadniczych decyzji podatkowych przedsiębiorcy rozpoczynającego działalność generalnie należą identyfikacja źródeł dochodów i zastosowanie wobec nich właściwego rozwiązania podatkowego, a także wybór formy opodatkowania oraz korzystanie z preferencji podatkowych. Rozważania podjęte w artykule analizują wybrane kierunki decyzji podatkowych przedsiębiorców oraz wskazują na skutki ich realizacji dla sytuacji finansowej nowo powstałego przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe

podatek dochodowy, preferencje podatkowe, mały podatnik

The meaning of income tax solutions of the companies starting business for their financial situation (Summary)

Individuals taking the challenges related with establishing a new economic entity are faced with a complex legal and organizational system. One of its components is the tax system, which undoubtedly affects the financial condition of the entity. Identification of sources of income and applying an appropriate tax solutions as well as choosing the form of taxation and tax expenditures are the major tax decisions that starting business have to make. Reflections made in the article analyze selected business lines of tax decisions and show their impact on the financial situation of the newly formed company.

Keywords

income tax, tax expenditures, small taxpayer

